

системи і технології в статистиці (2003)». **10.** Коваль Р.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади / Р.А. Коваль // Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2006. – № 1 (113). **11.** Захарова В.І., Філіпова Л.Я. // Основи інформаційно-аналітичної діяльності: Підручник, «Центр учбової літератури», Київ-2013. **12.** Інформаційне суспільство. Дефініції. / В.М. Брижко, А.А. Орехов, В.С. Цимбалюк, О. Н. Гальченко, А. М. Чорнобров / Під ред. Р.А. Калюжного, М.Я. Швеця. — Київ: Інтеграл, 2002. **13.** Економіка та управління інноваційною діяльністю. Підручник / За ред. проф. Перерви П.Г., проф. Вороновського Г.К., проф. Меховича С.А., проф. Погорелова М.І. – Харків: НТУ «ХПІ», 2009. – 1203 с.

Bibliography (transliterated): **1.** *Zakon Ukraїni «Pro innovacijnu dijəl'nist'»* // VVR. — 2002. — № 36. **2.** Arskij Ju.M., Jashukova S.P., Cvetkova V.A., Polunina T.K. *Informacionnaja podderzhka innovacionnogo cikla / Materialy mezhdunarodnogo foruma «Innovacionnye tehnologii i sistemy».* – Minsk: GU «BellSA», 2006. – 156 s. – С. 9-10. (ISBN 985-6496-54-3). **3.** Komov M.S. *Osobennosti razvittija innovacionnoj dejatel'nosti v rossijskom mashinostroenii* [Tekst] / M.S. Komov // *Molodoj uchenyj.* – 2011. – №8. Т.1. – S. 138-140. **4.** Zaharchenkov A.S. *Informacionnoe obespechenie operativnogo kontrolja ispol'zovanija finansovyh resursov pri realizacii innovacionnyh proektov* // *Problemy formirovanija novoj jekonomiki XXI veka.* – 2008 – №4. – S. 150-159. **5.** Savchenko O.O. *Problemi informacijno-analitičnogo zabezpečennja innovacijnogo rozvitku* // <http://old.niss.gov.ua/Table/Zhalilo21/011.htm>. **6.** Kunev, Ju.D. *Upravlinnja v mitnij sluzhbi:* Підручник: За заг. ред. Ju.D. Kuneva / Ju D Kunev. — K.: Centr navchal'noi literaturi, 2006. **7.** Tanenbaum Je. *Sovremennye operacionnye sistemy.* – Spb.: Izdatel'skij dom Piter, 2002. **8.** *Encyclopedic of Computer Science.* – Third Edition. – Edited by A.Ralpton and D.Rally. – International Computer Press, 1995/ - 2001 c. **9.** Godun V.M., Orlenko N.S. *«Informacijni sistemi i tehnologii v statistici (2003)».* **10.** Koval' R.A. *Informacijno-analitične zabezpečennja dijəl'nosti organiv derzhavnoi vladi* / R.A. Koval' // Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2006. – № 1 (113). **11.** Zaharova V.I., Filipova L.Ja. // *Osnovi informacijno-analitičnoi dijəl'nosti:* Підручник, «Центр учбової літератури», Київ-2013. **12.** *Informacijne suspil'stvo. Definicij.* / В.М. Брижко, А.А. Орехов, В.С. Цимбалюк, О. Н. Гальченко, А. М. Чорнобров / Під ред. Р.А. Калюжного, М.Я. Швеця. — Київ: Інтеграл, 2002. **13.** *Ekonomika ta upravlinnja innovacijnoju dijəl'nistju.* Підручник / За ред. проф. Перерви П.Г., проф. Вороновського Г.К., проф. Меховича С.А., проф. Погорелова М.І. – Харків: НТУ «ХПІ», 2009. – 1203 с.

Надійшла до редколегії 24.03.2014

УДК 658:005.332.4

С.П. КОБЕЦЬ, здобувач, Українська інженерно-педагогічна академія,
Харків

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНОЮ СТІЙКІСТЮ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розкрито структуру механізму управління конкурентною стійкістю машинобудівних підприємств. Відповідно до приведеної структури механізму управління конкурентною стійкістю машинобудівних підприємств розроблений процес його формування. Зроблено висновки про доцільність формування механізму управління конкурентною стійкістю

машинобудівних підприємств.

Ключові слова: конкурентна стійкість, машинобудівне підприємство, механізм управління конкурентною стійкістю.

Вступ. В умовах розвитку ринкових відносин, прискорення науково-

© С.П. Кобець, 2014

технічного прогресу, високого рівня динаміки змін зовнішнього середовища, загострення конкурентної боротьби особливо актуальним стає аналіз проблем, пов'язаних з підвищенням конкурентної стійкості вітчизняних підприємств. Особливу увагу слід приділити питанням формування і вдосконалення механізму управління конкурентною стійкістю підприємства.

Аналіз останніх досліджень та літератури. Питаннями формування і вдосконалення механізму управління конкурентоспроможністю та конкурентною стійкістю підприємств займалися: Л. Кириченко [2], В. П. Гаджибек [3], К. Ю. Філюков [4] та ін. Проте, робіт щодо механізму управління конкурентною стійкістю недостатньо, немає єдності у розумінні змісту процесу формування та структури механізму управління конкурентною стійкістю підприємства.

Метою статті є визначення етапів формування механізму управління конкурентною стійкістю машинобудівних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Механізм управління розглядається в економічній літературі як складова частина системи управління, що забезпечує дію на чинники, від стану яких залежить результат діяльності керованого об'єкту. Так Дж. К. Лафта визначає механізм управління як «сукупність засобів впливу, що використовуються в управлінні, або, точніше, комплекс важелів, які використано в управлінні» [1, с. 61].

Механізм управління є найбільш активним елементом системи управління. Механізм управління підприємством може бути реалізований тільки в рамках системи управління, яка забезпечує вирішення проблем машинобудівного підприємства, що виникають. Механізмом, що забезпечує конкурентну стійкість підприємства, є ефективний управлінський процес. Таким чином, механізм управління конкурентною стійкістю машинобудівного підприємства - це сукупність організаційних, правових і економічних методів і важелів, які забезпечують реалізацію комплексних цільових програм і планів підвищення рівня конкурентної стійкості підприємства.

Зміст конкурентної стійкості підприємства складає система характеристик, умов, чинників, що визначають здатність підприємства зберігати у довгостроковому періоді власну конкурентоспроможність при змінах зовнішнього і внутрішнього середовища.

Питання про структуру механізму управління конкурентною стійкістю підприємства на сьогоднішній день залишається невивченим. Аналіз робіт [2-4] дозволив автору зробити висновок, що механізм управління конкурентною стійкістю включає наступні структурні елементи: мета управління; об'єкти та суб'єкти управління; елементи об'єкту управління і їх взаємозв'язки, на які здійснюється управлінська дія щодо досягнення поставленої мети; методи дії на елементи об'єкту управління і їх взаємозв'язки (способи і засоби досягнення поставленої мети); ресурси управління, при використанні яких забезпечується досягнення поставлених цілей.

Відповідно до приведеної структури механізму управління конкурентною стійкістю підприємства, процес його формування можна представити таким чином (рис.):

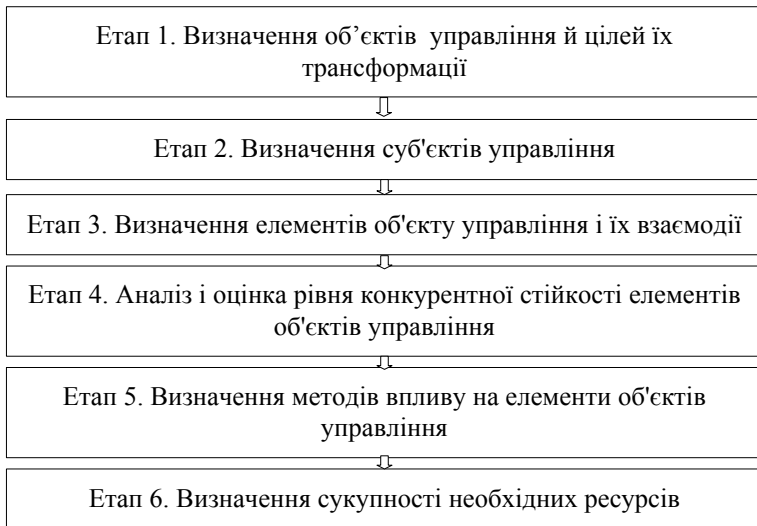

Рис. – Етапи формування механізму управління конкурентною стійкістю машинобудівних підприємств

Формування механізму управління допомагає реалізувати стратегію управління конкурентною стійкістю підприємства, яка розробляється залежно від його місії і цілей й спрямована на зміцнення позицій підприємства на ринку.

Розглянемо більш детально запропоновані етапи формування механізму управління конкурентною стійкістю машинобудівних підприємств.

Перший етап формування цього механізму передбачає визначення об'єктів управління й цілей їх трансформації. Механізм управління конкурентною стійкістю машинобудівного підприємства є складною категорією управління. Головною характеристикою цього механізму є його націленість на досягнення цілей, що стоять перед ним і його елементами.

Характеризуючи конкурентну стійкість підприємства доцільно її розглядати як сумарну стійкість системи. Тобто як результат часткових стійкостей всіх елементів цієї системи по відношенню до спрямованих на них впливів. При цьому стійкість всієї системи залежить від найменших відносних опорів усіх елементів системи у кожний конкретний момент часу.

Такий підхід припускає розгляд усіх елементів системи у взаємозв'язку; визначення цілей і критеріїв функціонування механізму управління і кожного його елемента окремо; узгодження локальних критеріїв і підпорядкування їх глобальному критерію, загальній меті.

У основі формулювання цілей механізму лежить принцип розгляду його як цілеспрямованої системи, що має глобальні цілі для підприємства у цілому і конкретні для кожної функціональної підсистеми. Постановка цілей на верхньому рівні пояснюється прагненням підприємства до розробки інновацій, виробництва, фінансів, збуту. Конкретні цілі забезпечують досягнення мети вищого порядку ієрархії. Базовим при формулюванні цілей нижчого рівня є програмно-цільовий підхід, при якому дотримується вимога, що вся сукупність функцій, робіт і зусиль підпорядкована досягненню попередньо встановленої кінцевої мети, у нашому випадку - забезпеченню конкурентної стійкості підприємства.

Для ефективної діяльності механізму управління конкурентною стійкістю повинна бути задана конкретна, реальна сукупність цілей, що мають пріоритетність співвідношення. Вони повинні мати кількісне вимірювання, що дозволяє оцінити ступінь їх досягнення.

Об'єкт управління конкурентною стійкістю підприємства складається з виробничого, управлінського, фінансового, маркетингового, трудового, науково-дослідного та інноваційно-інвестиційного потенціалів, які розглядаються в єдності своїх взаємозв'язків.

На другому етапі необхідно визначити суб'єкти управління. Суб'єктами управління конкурентною стійкістю підприємства є менеджери, які професійно займаються управлінням функціональними підрозділами підприємства та відповідають за показники ефективності діяльності цих підрозділів. Такі менеджери мають повноваження щодо прийняття управлінських рішень у конкретній сфері діяльності.

На третьому етапі необхідно визначити елементи об'єкту управління і їх

взаємодії. Питання визначення елементів об'єкту управління і їх взаємодії вимагають ґрунтовних досліджень чинників, що визначають конкурентну стійкість цих елементів.

Будь-яка організація – це відкрита система, тому зміни, що відбуваються у зовнішньому середовищі, призведуть до відповідних змін усередині системи, тобто усередині системи закладаються важелі адаптації. При ухваленні управлінських рішень розглядаються тільки чинники, зміна яких доцільна у конкретній ситуації.

Аналіз і оцінка рівня конкурентної стійкості елементів об'єктів управління передбачає розробку принципів вимірювання чинників різних за своєю природою. Обґрунтування шкал вимірювання чинників (кількісних, якісних). Необхідно виявити найбільш вагомні чинники, що відображають конкурентну стійкість елементу об'єкту управління.

Ухвалення рішень про підвищення рівня конкурентної стійкості підприємства припускає застосування різних інструментів – методів дії на елементи об'єктів управління для досягнення мети підприємства.

Останнім етапом формування механізму управління конкурентною стійкістю машинобудівних підприємств є визначення сукупності необхідних ресурсів. Під ресурсами управління слід розуміти джерела дії на стан відповідних чинників управління. Результатом цих дій буде приведення об'єкту управління відповідно до поставлених цілей.

У виробничих системах цими джерелами можуть бути:

- матеріальні ресурси виробничої системи, зокрема грошовий і матеріальний капітал, а також інвестиційний, виробничий і науково-технічний потенціали;
- соціальний (особистісний і колективний) потенціал організації;
- організаційний потенціал виробничої системи.

Ці три джерела не є ізольованими, оскільки формуються в результаті взаємного впливу. Обмеження по ресурсах можуть привести до необхідності перегляду раніше сформульованих цілей роботи механізму.

Висновки. Формування механізму управління конкурентною стійкістю підприємства сприяє отриманню синергічного ефекту у цілому для всього підприємства, оскільки забезпечує взаємозв'язок, взаємодію її підрозділів і різних напрямів їх діяльності. Механізм управління конкурентною стійкістю підприємства – це інструмент, правильне використання якого розширює вузькі міжфункціональні канали підприємства і дає можливість зміцнювати й підвищувати рівень його конкурентної стійкості.

Список літератури: 1. *Лафта Дж. К.* Менеджмент / *Лафта Дж. К.*; пер.с англ. – М.: ТК Велби, 2004. – 592 с. 2. *Кириченко Л.*, Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства /

Л. Кириченко // Вісник КНТЕУ. – 2009. – №1. – с.62 – 67. 3. Гаджибек В. П. Организационно-экономический механизм управления конкурентоспособностью предприятий хлебопекарной промышленности [Электронный ресурс] / В. П. Гаджибек – Режим доступа: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=1587>. 4. Филюков К. Ю. Разработка механизма управления конкурентоспособностью предприятий легкой промышленности на основе совершенствования методических подходов к ее оценке и регулированию : спец. 08.00.05 – «Экономика и управление народным хозяйством: экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами (промышленность)» / К. Ю. Филюков. - СПб., 2010. - 17 с.

Bibliography (transliterated): 1. Lafta Dzh. K. *Menedzhment* / Lafta Dzh. K.; per.s angl. – М.: ТК Velbi, 2004. – 592 s. 2. Kirichenko L., *Mehanizm upravlinnja konkurentosposobnistju pidpriemstva* / L. Kirichenko // Visnik KNTEU. – 2009. – №1. – s.62 – 67. 3. Gadzhibek V. P. *Organizacijno-jekonomicheskij mehanizm upravljenja konkurentosposobnost'ju predprijatij hlebopekarnoj promyslennosti* [Elektronnij resurs] / V. P. Gadzhibek – Rezhim dostupu: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=1587>. 4. Filjukov K. Ju. *Razrabotka mehanizma upravljenja konkurentosposobnost'ju predprijatij legkoj promyslennosti na osnove sovershenstvovanija metodicheskikh podhodov k ee ocenke i regulirovaniju* : spec. 08.00.05 – «Jekonomika i upravlenie narodnym hozjajstvom: jekonomika, organizacija i upravlenie predprijatijami, otrasljami, kompleksami (promyslennost')» / K. Ju. Filjukov. SPb., 2010. 17 s.

Надійшла до редколегії 24.03.2014

УДК 339.08.09.05

В.В. ПРОХОРОВА, д-р.екон.наук, проф., Українська інженерно-педагогічна академія, Харків;

І.О. ЛЯХ, аспірант, Українська інженерно-педагогічна академія, Харків

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ АДАПТИВНО-РЕНОВАЦІЙНОГО ПІДХОДУ

У статті сформовано теоретичні основи управління фінансово-економічною діяльністю підприємства на основі адаптивно-реноваційного підходу. Досліджено, що з метою мінімізації негативного впливу чинників зовнішнього середовища та забезпечення позитивної динаміки вектора зростання, підприємство, незалежно від свого поточного стану, повинно адаптуватися до вимог існуючих ринкових умов та своєчасно проводити нагальні для його діяльності структурні зміни. Бо, лише вчасно реагуючи на зміни у ринковому середовищі та приймаючи правильні управлінські рішення, можна адаптуватися до мінливих умов зовнішнього середовища господарювання. Визначено, що недостатньо здатності пристосовуватися до невизначених окремі теоретичні засади формулювання терміну «адаптивний-реноваційний підхід». Проте на основі сформованих раніше визначень «адаптація», «реновація» та «підхід» можна розкрити дане поняття таким чином: «адаптивно-реноваційний підхід – це сукупність методів, прийомів та способів дослідження об'єкту з точки зору його здатності пристосовуватися до невизначених умов зовнішнього середовища». Зроблено висновок, що застосування саме даного підходу в управлінні та організації фінансово-економічної діяльності підприємства на основі адаптивно-реноваційного підходу дозволяє, по-перше, налагодити постійний моніторинг стану фінансово-економічної діяльності підприємств, по-друге, оцінювати її рівень, по-третє, аналізувати та